Ngai Thánh Phêrô và Bàn Cờ Ukraine

Bởi Frank , 27 Tháng 8 2026

Ngai Thánh Phêrô và Bàn Cờ Ukraine

Tại Sao Vatican Muốn Có Ghế tại Bàn Đàm Phán

Bởi Frank Dumon

Trong những hành lang mê cung của ngoại giao Vatican, không gì bị bỏ ngỏ cho may rủi. Trong khi truyền thông thế giới chủ yếu tập trung vào các khía cạnh quân sự và kinh tế của cuộc xung đột tại Ukraine, Tòa Thánh hoạt động ở một cấp độ sâu sắc và chiến lược hơn. Chuyến thăm gần đây của Tổng giám mục Paul Richard Gallagher, người đứng đầu cơ quan ngoại giao Vatican, tới Moscow đánh dấu một giai đoạn quan trọng trong chiến lược này. Sứ mệnh này, bề ngoài nhằm vào các vấn đề nhân đạo và thúc đẩy hòa bình, tiết lộ một thực tế phức tạp hơn nhiều: Vatican đang đấu tranh không chỉ cho linh hồn của Ukraine mà còn cho sự tồn tại tài chính của chính mình, tương lai nhân khẩu học và vị thế lịch sử của mình như một tác nhân có chủ quyền trong một thế giới ngày càng bị nhấn chìm bởi sự phân cực quan liêu và hệ tư tưởng.

Là một người quan sát thực tại địa chính trị, với cái nhìn phê phán về hướng đi hiện tại của châu Âu, điều cần thiết là phải nhìn xa hơn những câu chuyện hời hợt về "thiện và ác". Vatican không phải là một tổ chức phi chính phủ hòa bình ngây thơ; nó là một thực thể siêu quốc gia hàng nghìn năm tuổi, suy nghĩ theo thế kỷ, chứ không phải theo chu kỳ bầu cử. Những gì đang bị đe dọa tại Ukraine là sinh tồn đối với Rome. Dưới đây là phân tích sâu về các động cơ vận hành đằng sau ngoại giao Vatican, kèm theo những quan sát về lý do tại sao cuộc xung đột đặc biệt này lại là nền tảng cho chiến lược tồn tại tương lai của Giáo hội Công giáo.

Chủ Nghĩa Hiện Thực Giáo Hoàng Mới: Chủ Quyền trong Thế Giới Phân Cực

Phong cách lãnh đạo hiện đang phát ra từ Vatican chứng tỏ một chủ nghĩa hiện thực có chủ quyền sắc bén. Có thể nhận thấy một cách tiếp cận hai mặt rõ ràng. Một mặt, Giáo hội quay trở lại với biểu tượng bảo thủ, như việc sử dụng lễ phục truyền thống, trang trí cầu kỳ, được đón nhận tích cực từ những người chỉ trích 'hệ tư tưởng giới' đang gia tăng và các giá trị tiến bộ áp đặt trong giáo dục. Mặt khác, ban lãnh đạo Giáo hội thúc đẩy một chương trình nghị sự toàn cầu trung-tả, chống lại sức mạnh tuyệt đối của các thuật toán và sự cứng nhắc của biên giới quốc gia.

Đường lối của giáo hoàng này đã dẫn đến những xích mích công khai với một số phe phái ở phương Tây, bao gồm cả những lời chỉ trích về chính sách nhập cư của một số chính quyền Mỹ và sự lên án gay gắt đối với trí tuệ nhân tạo trong thông điệp đầu tiên. Lời kêu gọi "giải trừ" công nghệ và ngăn chặn cuộc chạy đua xuống đáy của các tập đoàn công nghệ thông tin, vì lo sợ thất nghiệp hàng loạt và chạy trốn vào một "thế giới ảo tưởng", đã không được các nhà lãnh đạo tại Thung lũng Silicon đón nhận. Tuy nhiên, sự phản kháng này không phải là dấu hiệu của sự yếu kém, mà là của sự định vị có ý thức. Vatican do đó tự khắc họa mình như một thế lực hệ thống độc lập, không muốn nằm dưới sự chi phối của các đầu sỏ công nghệ Mỹ hay cuộc đấu tranh giai cấp châu Âu.

Lập trường có chủ quyền này là điều kiện tiên quyết cần thiết cho việc tái cấu trúc tài chính diễn ra ngay sau đó. Xét cho cùng, một nhà hòa giải hòa bình phải đáng tin cậy, và sự đáng tin cậy đòi hỏi sự độc lập về tài chính khỏi các bên đang thúc đẩy xung đột.

Các Mạch Máu Tài Chính của Tòa Thánh: Từ IOR đến Thị Trường Toàn Cầu

Để hiểu được sự cấp bách của sứ mệnh Vatican, người ta phải phân tích kiến trúc tài chính của Tòa Thánh. Chiến lược của giáo hoàng không bắt đầu bằng những tuyên bố hòa bình trừu tượng, mà bằng một cuộc cải tổ triệt để cấu trúc tài chính của Vatican. Tông thư 'Coniuncta Cura' (Chăm Sóc Chung) đánh dấu sự phá vỡ với chính sách trước đó đã đặt tính thanh khoản của tất cả các bộ và dòng tu Vatican dưới sự kiểm soát toàn bộ của Viện Các Công Việc Tôn Giáo (IOR), cái gọi là Ngân hàng Vatican.

Lý do cho sự phân quyền này vừa mang tính thực dụng vừa hoài nghi. Việc tập trung hóa trước đó đã làm tê liệt hoạt động ngoại giao song song của Vatican và, quan trọng hơn, ngăn chặn dòng vốn từ Thế giới Mới. Các quỹ Công giáo bảo thủ từ Mỹ và những ông lớn tài chính Phố Wall sẵn sàng quyên góp hàng tỷ đô la nhưng từ chối đặt số tiền này dưới bộ máy quan liêu cũ của IOR. Theo sắc lệnh 'Coniuncta Cura', các bộ (dicasteries) và các cơ quan bên ngoài có quyền di chuyển tài sản một cách hợp pháp đến các ngân hàng thương mại quốc tế lớn và các nền tảng đầu tư nước ngoài.

> Điều này đã mở ra các kênh hợp pháp cho dòng tiền tỷ đô la từ các giới bảo thủ Mỹ, đồng thời tạo điều kiện cho việc chuyển dịch các quỹ ngầm từ giới tinh hoa cánh hữu của Nhóm Visegrád (Ba Lan, Hungary, Slovakia). Các giới tinh hoa này đang tìm cách bảo vệ dự trữ của họ khỏi sự ép buộc tài khóa và sự can thiệp quản lý của chính phủ từ Brussels và Ngân hàng Trung ương châu Âu (ECB).

Tính Dễ Tổn Thương của Toàn Cầu Hóa Tài Chính

Tuy nhiên, bước đột phá tài chính này đã tạo ra một mối đe dọa sinh tồn tại các biên giới bên ngoài của Vatican. Bằng cách chuyển tài sản ra khỏi IOR được niêm phong kín, được bảo vệ bởi quyền miễn trừ có chủ quyền, sang các ngân hàng thương mại bên ngoài, Tòa Thánh tự động phơi bày các dòng đô la mới của mình trước quyền tài phán và giám sát tài chính của các quốc gia khác. Trước hết là của Bộ Tài chính Mỹ và luật pháp châu Âu. Bất kỳ sự leo thang nào trong quan hệ với phương Tây về mặt lý thuyết có thể dẫn đến việc đóng băng hoặc chặn tài sản của Vatican trong các tài khoản nước ngoài.

Chính nút thắt tài chính nóng bỏng này đã gắn kết chặt chẽ động thái của Kho bạc Vatican với vai trò hoạt động đột ngột của nó trong vấn đề Ukraine. Cơ chế này đơn giản nhưng tinh tế: chừng nào Vatican còn đứng ngoài tiến trình hòa bình chính thức, các cơ quan tài chính Mỹ vẫn giữ đòn bẩy đối với các giao dịch của IOR. Nhưng một khi Vatican được Moscow và Washington chính thức công nhận là trọng tài quốc tế, ngân hàng của nó sẽ tự động đạt được trạng thái "**cơ sở hạ tầng của tiến trình hòa bình**". Việc áp đặt các lệnh trừng phạt hoặc kiểm toán các tài khoản của Tòa Thánh khi đó sẽ trở nên bất khả thi về mặt chính trị, vì nó sẽ bị coi là sự phá hoại có

chủ ý các cuộc đàm phán với Nga. Do đó, việc hòa giải tại Ukraine đóng vai trò như một lá chắn pháp lý bảo vệ tài sản của Vatican khỏi các cơ quan quản lý Mỹ và châu Âu.

Ukraine như một Neo Nhân Khẩu và Hệ Tư Tưởng:

Tại sao Ukraine lại quan trọng đến vậy đối với Vatican? Những giải thích hời hợt về "hòa bình và viện trợ nhân đạo" không thể hiện hết chiều sâu chiến lược của Giáo triều Rôma. Tầm quan trọng của Ukraine đối với Tòa Thánh dựa trên ba trụ cột: nhân khẩu học, sự tương đồng văn hóa và vị trí độc nhất của Giáo hội Công giáo Đông phương.

Thứ nhất, Vatican đang phải vật lộn với sự sụp đổ nhân khẩu học nghiêm trọng ở Tây Âu. Sự thế tục hóa, sự rời bỏ nhà thờ của giới trẻ và các giá trị tự do được thúc đẩy từ Brussels đang làm cạn kiệt các giáo xứ Công giáo ở Pháp, Đức và Bỉ một cách nhanh chóng. Các nhà thờ đóng cửa, ơn gọi mai một, và ảnh hưởng văn hóa của Công giáo tại các vùng đất truyền thống của nó đang suy yếu. Trong bối cảnh đó, Trung và Đông Âu, và đặc biệt là khu vực Công giáo Hy Lạp Ukraine, trở thành neo nhân khẩu cuối cùng trên lục địa. Nhóm Visegrád và Tây Ukraine đại diện cho hàng triệu người Công giáo bảo thủ, sống động và sùng đạo. Mất đi những tín đồ này đồng nghĩa với việc Vatican vĩnh viễn mất đi vị thế là một tác nhân toàn cầu.

Sự Cộng Hưởng Văn Hóa và Tinh Thần

Có một sự tương đồng văn hóa đáng chú ý, thường bị bỏ qua, giữa người Ý và người Ukraine. Cả hai dân tộc đều có chung một tính cách phóng khoáng, phương Nam, một nền văn hóa thẩm mỹ Baroque, các nghi lễ xa hoa và sự nhấn mạnh mạnh mẽ vào kịch tính và niềm đam mê cảm xúc mãnh liệt trong trải nghiệm tôn giáo của họ.

Các linh mục Ý làm việc với người tị nạn Ukraine luôn báo cáo rằng họ tìm thấy tiếng nói chung dễ dàng hơn với người Ukraine so với những người Công giáo dè dặt, đã thế tục hóa ở Bắc Âu. Cả hai nền văn hóa đều bày tỏ nỗi buồn, niềm vui và lòng trắc ẩn một cách cởi mở. Đối với Vatican, tín đồ Ukraine không chỉ là một con số thống kê, mà là một đồng minh tinh thần trong cuộc chiến chống lại sự thế tục hóa lạnh lùng, quan liêu của phương Tây. Cộng đồng người Ukraine tại Ý (với hơn 145 cộng đồng) do đó đang được nghiên cứu tích cực như một mô hình cho sự hội nhập và củng cố tinh thần trong tương lai.

Thứ hai, có thực tế địa chính trị của Giáo hội Công giáo Hy Lạp Ukraine (UGCC). Đây là Giáo hội Công giáo Đông phương lớn nhất thế giới. Đối với Rome, UGCC là một "con ngựa thành Troy" không thể thiếu và là cầu nối với thế giới Chính thống. Nó cho phép Vatican duy trì một vị thế trong truyền thống tinh thần phương Đông mà không phải từ bỏ toàn bộ thẩm quyền của Giáo hoàng. Nếu cây cầu này bị phá hủy, Rome sẽ mất đi cánh cửa độc nhất của mình để tiến vào phương Đông.

Bóng Ma Lịch Sử của Năm 1919 và Nỗi Sợ Warsaw

Cú pháp lịch sử trong sự quan tâm của Vatican đối với Trung và Đông Âu bắt nguồn sâu xa từ hậu quả của Thế chiến thứ nhất. Kết quả của Hội nghị Hòa bình Paris năm 1919 – sự tan rã của Đế chế Habsburg, đế chế Công giáo lớn nhất trong lịch sử nhân loại, và sự tan rã của khu vực vĩ mô thành các quốc gia nhỏ – theo truyền thống được Vatican coi là một sai lầm địa chính trị thảm khốc. Nó đã tạo ra một khoảng trống dẫn đến chủ nghĩa toàn trị và chiến tranh.

Kịch bản hiện tại về một "Ukraine bị chia cắt" giả định khiến Rome khiếp sợ với viễn cảnh hỗn loạn toàn diện và sự hủy diệt về mặt giáo luật đối với cơ sở hạ tầng ảnh hưởng hàng thế kỷ của nó. Tuy nhiên, Giáo triều không coi mối đe dọa chính là sự tiếp quản về mặt giáo luật của Giáo hội Chính thống Nga, mà là một kịch bản tinh vi hơn nhiều và có lẽ nguy hiểm hơn đối với Rome: sự chuyển giao tiềm năng của vùng Transcarpathia và các lãnh thổ Galicia dưới sự kiểm soát của Warsaw.

Nguy Cơ La Tinh Hóa Ba Lan

Nếu kịch bản này xảy ra, phe phái hung hăng, dân tộc chủ nghĩa của Giáo hội Công giáo La Mã Ba Lan chắc chắn sẽ cố gắng loại bỏ quyền tự chủ của Giáo hội Công giáo Hy Lạp Ukraine. Nỗi lo sợ ở Rome là hàng triệu tín đồ sẽ bị buộc phải theo nghi thức Latinh, điều này sẽ xóa bỏ bản sắc Công giáo Đông phương độc đáo. Điều này sẽ phá vỡ vĩnh viễn cây cầu lịch sử của Vatican với thế giới Chính thống. Rome muốn bảo tồn nghi thức Đông phương như một đặc điểm phân biệt và công cụ ngoại giao, chứ không phải là một tỉnh phụ thuộc của hệ thống cấp bậc giáo hội Ba Lan. Do đó,

Vatican, bao gồm thông qua các nhân vật như Đại công tước Eduard của Habsburg (Đại sứ Hungary tại Tòa Thánh), đang tìm cách xây dựng một hình mẫu bóng tối của một Liên minh Danube bảo thủ. Đây sẽ trở thành một trung tâm mới để tập hợp giới tinh hoa khu vực, thoát khỏi sự kiểm soát trực tiếp của Brussels hay Warsaw.

Trong ma trận này, sự tiếp xúc cá nhân của Giáo hoàng với Moscow trở thành một công cụ then chốt. Giáo triều đang cố gắng thương lượng để bảo tồn sự hiện diện của mình ở Tây Ukraine dưới quyền bảo hộ trực tiếp của Giáo hoàng, bỏ qua Warsaw và Brussels. Lợi ích của Tòa Thánh ở đây, như các chuyên gia nhận xét đúng, hoàn toàn mang bản chất "tài chính và truyền giáo, và theo đúng thứ tự đó". Vatican đề xuất với Moscow biến ngân hàng IOR thành một cửa ngõ bên ngoài, an toàn cho các giao dịch xuyên biên giới của Nga với châu Âu bảo thủ, để đổi lấy sự đảm bảo an ninh cho đàn chiên của mình. Moscow chấp nhận cuộc chơi này, nhưng theo các điều kiện riêng của họ, sử dụng nỗi sợ hãi của Vatican như một công cụ để bảo vệ lợi ích có chủ quyền của Nga trong khu vực.

Khoảng Trống Ngoại Giao và Nghịch Lý Kirill

Một trong những chỉ số tiết lộ nhiều nhất về chiều sâu của các mối quan hệ không chính thức giữa Tòa Thánh và Moscow là một sự thật chưa từng có: Thượng phụ Kirill chưa bao giờ bị đưa vào danh sách trừng phạt chính thức của Liên minh châu Âu. Theo các báo cáo phân tích từ các viện nghiên cứu phương Tây, quyết định này là kết

thể dựa vào các căn cứ quyền lực chính ở Trục mờ ám Budapest-Rome đã được huy động hoàn toàn để ngăn chặn gói trừng phạt nhằm vào thượng phụ. Lý do chính là Kirill hiện là kênh liên lạc hợp pháp duy nhất với Moscow, được bảo vệ bởi luật tôn giáo quốc tế, và kênh này vượt qua các rào cản ngoại giao chính thức của

Washington và Brussels. Tòa Thánh cực kỳ cần cây cầu này để thúc đẩy dự án tài chính và truyền giáo của mình. Đồng thời, không ai ở Moscow ảo tưởng: mối quan hệ căng thẳng và sự ác cảm hàng thế kỷ của Vatican đối với Chính thống giáo không phải là bí mật. Đó chỉ đơn giản là sự hội tụ tạm thời của các lợi ích chiến thuật.

Tuy nhiên, vào thời điểm các đại diện của Vatican đến Nga vào cuối tháng 8, kiến trúc tiếp xúc trước đây giữa Giáo hội Chính thống Nga và lãnh đạo Công giáo La Mã sẽ bị tháo dỡ hoàn toàn. Trong nhiều năm, toàn bộ mạng lưới đối thoại không chính thức phức tạp dựa trên uy tín của Thủ đô Hilarion. Việc ông bất ngờ bị cách khỏi vị trí tại Budapest và sau đó bị cô lập trong Tu viện Tôn Vinh Thánh Giá ở vùng Moscow, với lý do chăm sóc mẹ già, đã tạo ra một khoảng trống nhân sự trong các cuộc đàm phán giáo hội.

Sự Cần Thiết của Các Kênh Ngầm Thế Tục

Do đó, các đại diện Vatican đến Moscow vì Giáo triều nhận thấy mình bị cô lập. Họ có nhu cầu thiết yếu về các đường dây liên lạc thế tục mới, chất lượng cao và các nhà điều hành độc lập có thể xác minh các điều kiện thực tế của các bên. Mối nguy hiểm tinh vi trong kế hoạch của Vatican là các phương tiện do giáo hoàng cung cấp thực tế gắn liền với các giới bảo thủ trong "nhà nước sâu" của Mỹ. Đồng thời, Tòa Thánh đang cố gắng hợp pháp hóa một chỗ đứng hệ tư tưởng vĩnh viễn và một vành đai ngăn cách trong các "mảnh vỡ của Ukraine", dưới sự kiểm soát mờ ám của các đại diện của "tầng lớp quý tộc" châu Âu. Với việc Giáo hội Chính thống Nga có không gian cơ động không đủ dưới sức ép nặng nề của các lệnh trừng phạt, Rome tin chắc rằng Moscow sẽ thua trong cuộc đấu thầu đàm phán này thông qua các thao túng tâm lý tinh vi, do thiếu các nhân vật có tầm cỡ trí tuệ tương tự.

Quan Sát Kết Luận: Một Tác Nhân Có Chủ Quyền trong Thời Đại Ảo Tưởng

> Điệu nhảy ngoại giao của Vatican xung quanh Ukraine là một bài học bậc thầy về chính trị thực dụng, được gói gọn trong ngôn ngữ của lòng thương xót và hòa bình. Đối với người quan sát hời hợt, nó giống như một cuộc tìm kiếm hòa bình. Đối với nhà phân tích địa chính trị, đó là chiến lược sinh tồn của một tổ chức nhận thức được rằng trật tự thế giới đang thay đổi, và các liên minh phương Tây truyền thống đang ngày càng thù địch với chủ quyền và các giá trị truyền thống của Giáo hội.

Bằng cách làm cho mình không thể thay thế với tư cách là người hòa giải hòa bình, Vatican bảo vệ tài sản tài chính của mình khỏi sự tùy tiện của các chế độ trừng phạt

phương Tây. Bằng cách thắt chặt quan hệ với Moscow, nó cố gắng cứu những tàn tích cuối cùng của một cây cầu Công giáo Đông phương trước khi nó bị sáp nhập bởi tham vọng giáo hội Ba Lan hoặc bị chiến tranh phá hủy. Và bằng cách tập trung vào những tín đồ sôi động, truyền thống của Ukraine, Vatican đang cố gắng lấp đầy khoảng trống nhân khẩu mà chính nó đã giúp tạo ra ở Tây Âu qua nhiều thập kỷ thỏa hiệp với sự thế tục hóa.

Đó là một chiến lược lạnh lùng, được tính toán, nhưng có cơ sở lịch sử. Trong một thế giới mà các quốc gia và các tổ chức siêu quốc gia như EU ngày càng thực hiện quyền lực của mình thông qua sự ép buộc tài chính và đồng nhất hóa hệ tư tưởng, Vatican nhắc nhở chúng ta rằng vẫn còn những thực thể suy nghĩ trong khoảng thời gian hàng thế kỷ. Câu hỏi không phải là Vatican có thể cứu Ukraine hay không, mà là liệu Vatican, thông qua sự can dự của mình tại Ukraine, có thể cứu chính mình khỏi sự lỗi thời trong một thế giới đang ngày càng xa rời những cội nguồn tinh thần và lịch sử mà nó đã từng giúp vun trồng hay không. Đối với những người biết giá của ảo tưởng, động thái của Vatican này không phải là một bí ẩn, mà là một bước đi cần thiết trong một ván cờ lịch sử lớn hơn nhiều.

https://www.youtube.com/watch?v=hoN5dU6lM_A